

Matz Hammarström: Inledningstal under Miljöpartiets kongress 2001

Talare

Matz Hammarström
Språkrör för Miljöpartiet

Datum

24 maj 2001

Plats

Luleå

Gröna vänner! Sedan förra årets kongress har det talats en hel del om galna kossjukan. Men det är inte korna som är galna. Det är EU:s jordbrukspolitik som är galen, och bidrar till att utsätta kor och andra djur för onödigt lidande. Det är kortsiktighet och profithunger som styr. Hur kan man annars komma på tanken att göra vegetariska kossor till kannibaler genom att utfordra dem med deras egna nedmalda släktingar. Hur kan man annars komma på tanken att premiera extra långa djurtransporter med EU-bidrag. Hur kan man annars komma på tanken att avla fram kycklinghybrider som växer groteskt snabbt till priset av deformerade skelett, hjärtproblem och leverskador, och som väljer foder med smärtstillande medel om dom ges den möjligheten. Det är ett steg i rätt riktning när partistyrelsen nu föreslår att djurens rättigheter lyfts fram i ett eget kapitel i partiprogrammet. Det är dags att ta djurens rättigheter på allvar, att inse att djur inte är objekt och varor, utan kännande medvarelser. Det handlar inte om att alla ska tvingas bli veganer. Vad det handlar om är att hitta en värdigare avvägning mellan människors och djurs intressen än den vi har idag. Och likadant är det med vårt förhållande till den övriga naturen: Det handlar inte om att vi ska ta större hänsyn till stenar och träd än till människor, som vissa mp-ätare påstår. Vad det handlar om är att hitta värdigare mål för mänsklig strävan än ökad materiell tillväxt; mål som är förenliga med hänsyn också till den icke-mänskliga delen av verkligheten, till skogarna, sjöarna och bergen; till vår gemensamma livsmiljö. Medan Sverige klättrar uppåt i tillväxtligan, halkar miljöfrågorna allt längre ner på topplistan över de, enligt folkopinionen, viktigaste politiska frågorna. Och man kan ju undra vad det beror på: Kan det vara så att folk i allmänhet tror att miljöfrågorna numera drivs av alla partier, eller att dom i stort sett är lösta? Tror man så, tror man fel: Det är miljöpartiet som är garanten för att miljöfrågorna med kraft drivs i Sveriges riksdag, och dom är långt ifrån lösta. Jag ska ge er ett tydligt exempel: Modern som ammar sitt barn är själva sinnebilden för det livgivande, men amningen riskerar på grund av alla miljögifter att bli dödsbringande i stället; amning ökar

riskan för cancer. I en nyligen publicerad forskarstudie påvisas ett samband mellan uppkomsten av lymfkörtelcancer hos barn och tiden de ammas. Miljögifter binds i fett och förs över från modern till barnet via bröstmjölken. Den forskare som står bakom studien, förklarade orsaken så här, i en intervju i Miljömagazinet: ”Att vi har miljögifter i bröstmjölken är en konsekvens av en dålig kemikaliepolitik, där politikerna inte tagit forskningens studier på allvar. Man har tagit större hänsyn till industrins behov än till människors hälsa”. Det får inte fortsätta så: Människors hälsa måste komma i första rummet. Alla miljögifter måste bort; ju förr dess bättre, och industrin får rätta sig därefter. Och det är förändringar på gång, även om tempot är alldeles för långsamt. I går undertecknades den sk kallade Stockholmskonventionen. Representanter för nära 100 regeringar skrev under ett internationellt avtal om att fasa ut de 12 värsta miljögifterna. Men miljöschizofrenin är fortfarande påfallande: Samtidigt som Sveriges regering är värd för undertecknadet av Stockholmskonventionen, tillåts Cementa att bränna farligt avfall i sin cementugn på Gotland. Där bränns gummidäck, plast som sorterats ut för återvinning och miljöfarligt avfall importerat från Storbritannien, bl a lösningsmedel. Häromdan blev jag uppringd av en av Greenpeaces aktivister som stod inne i Cementas bränslelager och just hade skurit upp en plastbal som företaget hade sagt bara innehöll plast. Men balen innehöll osorterade norska sopor: hushållsavfall, blöjor, träbitar, plast och aluminiumburkar. Greenpeace har nu polisanmält Cementa, och vi har i riksdagen bombarderat miljöministern med skriftliga frågor om avfallsförbränning. Det är ju bra att Cementa vill sluta elda med fossila bränslen, men att gå över till att elda miljöfarligt avfall är verkligen att komma ur askan i elden. Företagets egen dokumentation av provförbränning av plats visar på höga utsläpp av klorfenoler och klorbensener, som dels är farliga i sig, dels visar på förekomsten av cancerframkallande dioxiner. Dioxiner som förr eller senare hamnar i fettvävnaden hos djur och människor och i bröstmjölken. Dioxiner som är en av de där tolv värsta miljögifterna som Sverige i går skrev under på att vi skulle sluta producera. Vi har inte fått några svar på våra frågor än från Kjell Larsson. Men Mona Sahlin, som jag ställde en muntlig fråga till under riksdagens frågestund i förra veckan, sa att ”vår miljö inte tål den här typen av utsläpp”, och att hon visste att Kjell Larsson ”varit mycket engagerad i motsvarande problem på andra håll”. Jag förutsätter att han är lika engagerad i miljöproblemen här hemma och hjälper oss att sätta stopp för dioxinproducerande avfallsförbränning. Efter mycket baxande fick vi nyligen till en någorlunda bra miljömålsproposition i samarbete med regeringen. Den är inte så radikal som vi skulle vilja, men den är

betydligt radikalare än den hade varit om socialdemokraterna suttit vid rodet själva, och ett av flera nödvändiga steg i riktning mot en långsiktigt hållbar utveckling. Tack vare de höjda miljöanslag vi lyckats förhandla fram i de senaste årens budgetar, kunde vi höja ambitionsnivån väsentligt på flera områden. Men mycket återstår. Ett grundproblem är att näringspolitik och finanspolitik fortfarande är överordnade miljöpolitiken i sossarnas värld. Under förhandlingarna tilläts näringsdepartementet vid flera tillfällen lägga in sitt veto, och målen är medvetet satta utifrån det bedömda budgetutrymmet för att vidta de åtgärder som krävs för att nå målen. Å andra sidan innebär detta att det inte går att skylla på bristande resurser om man inte klarar av att nå målen. Den här gången är miljömålen inte ögonfröjd och spel för gallerierna, utan fullt realistiska, uppföljningsbara och uppnåbara. Men inte utan ansträngning: Delmålet att minska de vattenburna utsläppen av kväve till havet med 30 % till 2010, kräver kraftfulla åtgärder mot jordbrukets kväveläckage; att skydda 900 000 ha skogsmark görs inte heller i en handvändning. Det handlar om en fördubbling av den yta som är skyddad idag. Ett område lyser med sin frånvaro i miljömålspropositionen: Klimatpolitiken. Här väntas en proposition i höst, och den ska samordnas med den fördröjda infrastrukturpropositionen. Och då är det ”Upp till bevis” för sossarna. Ska vi klara miljömålen, och i synnerhet problemet med de höga och ökande koldioxidutsläppen, krävs dels en radikal klimatpolitisk proposition, som inte väjer för verksamma åtgärder; dels en infrastrukturproposition som innebär en massiv satsning på järnväg, i syfte att föra över både person- och godstrafik från väg till järnväg. Och järnvägssatsningarna krävs inte bara för miljöns skull; de är också centrala i ett regionalpolitiskt perspektiv. Förbättringar på stambanan genom övre Norrland och Haparandabanan krävs. I stället för en fyrfilig motorväg Luleå-Boden, ska vi satsa på järnvägen. Genom linjerätningar och dubbelspår på delar av sträckan kan vi förbättra pendlingsmöjligheterna. Detta tillsammans med satsningar på Botniabanan och Norrbotniabanan skulle korta restiderna radikalt och skapa en fungerande arbetsmarknadsregion. En annan viktig åtgärd för att hela Sverige ska leva är att småföretag i tillväxtsvaga regioner ges en extra stimulans genom sänkt arbetsgivaravgift. På grund av sitt hukande inför EU har regeringen slopat den tidigare regionala nedsättningen av arbetsgivaravgiften. Vi vill införa den igen, men med en annan konstruktion som EU inte kan förhindra. Vi vill utnyttja möjligheten att ge företag stöd på upp till 100.000 ecu över tre år (cirka 900.000 kronor), och sänka arbetsgivaravgiften med 15% i de områden som tidigare hade nedsättning. Den höga procentsatsen och taket på 100.000 ecu gör att det främst är småföretagen som gynnas, och småföretagen spelar en

nyckelroll för en levande landsbygd. En järnvägssatsning är absolut nödvändig, men inte tillräcklig, för att vi ska ta ett steg på vägen mot att lösa våra miljöproblem. Miljömålspropositionen är den karta myndigheter och politiker har att orientera efter de närmaste 5-10 åren. Men kartan ensam räcker inte för att nå målen. Vi måste börja gå också, från ord till handling. Och det måste vi göra även om det innebär att vi måste förändra vår livsstil. Och här ligger kanske svaret på miljöfrågornas låga status just nu och frånvaron av miljöresonans i den offentliga debatten. Saker och ting börjar ställas på sin spets. Det börjar framstå allt klarare att lösningen på miljöproblem som den globala uppvärmningen och dioxinproducerande sopförbränning, kräver förändringar i vår livsstil, i vår bekvämlighet; kräver en förändring av det konservativa konsumistiska vanetänkandet. Det är inte längre möjligt med "business as usual". Det räcker inte att sjunga den materiella tillväxtens lov i en ny tonart. Det som behövs är en annan melodi, en verklig "evergreen". Och det är den vi gröna, som en del av en internationell grön rörelse håller på att komponera. Det är inte bara djuren och miljön som lider och förtrycks. Kvinnorna gör det också, fortfarande. Och i ett ekofeministiskt perspektiv är det samma patriarkala strukturer som leder till förtryck av såväl kvinnor som miljö. Vi måste våga ändra på den strukturen. Vi ska vara den gröna kil som får till förändringen. Liksom när det gäller miljösituationen talar forskningen sitt tydliga språk när det gäller kvinnors utsatthet. För en knapp månad sedan kom rapporten "Slagen dam" som visade att många fler kvinnor än man tidigare trott, nära 50%, utsatts för våld eller hot om våld. Varje år polisanmäls 16 000 fall av kvinnomisshandel i hemmet. Det har länge varit känt att mörkertalet är mycket stort, men man har inte varit överens om hur stort. I rapporten talas nu om att det kan röra sig om så många fall som 200 000. Vi reagerade snabbt på de här uppgifterna och uppmanade Göran Persson i ett öppet brev att ta detta stora samhällsproblem, mäns våld mot kvinnor, på allvar, och tillsätta och själv leda en kvinnomisshandelskommission. Vi väntar fortfarande på svar, Göran. Det behövs konkreta åtgärder. Det är nog forskat och nog undersökt. Att motverka mäns våld mot kvinnor är en angelägenhet för alla män, och jag är övertygad att en förändring skulle vara möjlig om det gick att samla några av landets ledande män kring den livsviktiga målsättningen: Nollvision för våld i hemmet. Och det är på fler områden det behövs en nollvision. Vi behöver också en nollvision när det gäller socialt utslagna och diskriminerade. Däremot är vi mycket kritiska till att regeringen tycks ha en nollvision när det gäller flyktingar. I höstas under stockholmskonferensen Combating intolerance kritiserade FN:s generalsekreterare Kofi Annan Sverige och övriga EU-länder för brister i

flyktingpolitiken; vi instämmer i kritiken, och kräver att regeringen förändrar sin flyktingpolitik i humanitär riktning. Vår solidaritet med världens folk yttrar sig också i en fortsatt kamp för höjt internationellt bistånd, skuldavskrivning och Tobinskatt. Somliga hävdar att vi populistiskt hakar på nån slags trend, nu när ATTAC intresserar allt fler. Men frågan om Tobinskatt drev vi redan inför valet 1994; så här, liksom i många andra politiska frågor är vi föregångare, de gamla partierna eller delar av dem ansluter sig när våra idéer börjar få genomslag bland väljarna. Det här och mycket annat kan man läsa i den alldeles färska boken Maskrosbarn, som skildrar vårt partis 20-åriga brokiga historia, och finns att köpa här på Kongressen. Där får man lite perspektiv på den situation vi befinner oss i idag, och ser tydligt hur vi genom hela vår historia kämpat för att balansera mellan utdefiniering och indefiniering, att utan att uppslukas vara så pass mycket del av systemet att vi kan påverka det. Någon sa att om inte Gud funnits hade vi behövt uppfinna Gud. Det må vara hur det vill med den saken, men det stämmer i alla fall med Miljöpartiet. Hade inte miljöpartiet funnits, hade vi behövt uppfinna det. För Miljöpartiet behövs verkligen i svensk politik. Det behövs ett parti som vädjar till en annan sida av människorna än de gamla partierna. För framtiden, för det radikala ifrågasättandet, för den nödvändiga omorienteringen behövs ett starkt miljöparti i Sveriges riksdag. Låt oss bli ett ännu starkare miljöparti, genom att hålla fast vid vår radikala politik och successivt öka våra väljarsympatier. En ökning med två tiondels procent per månad, från och med nu och fram till valet, skulle ge oss mellan 7 och 8 procent, och en kraftfull vågmästarposition nästa mandatperiod, att utnyttja i fristående opposition eller som hävstång för att komma in i en rödgrön regering, liksom flera av våra systerpartier ute i Europa. Jag vet att vi klarar det, om vi jobbar tillsammans, lokalt, regionalt och på riksnivå. Framtiden, om det ska finnas någon, är och förblir grön!Innan jag lämnar talarstolen vill jag fästa er uppmärksamhet på en celeber gäst. It's an honour to welcome Roberta Blackgoat, leader and matriarch of the Navaho-Diné-indians and a living legend in the fight of Big Mountain in Arizona. On Saturday Roberta will participate in a seminar in Luleå City Hall. And she will make a short speech during our party tomorrow. Welcome Roberta.

Taggar

2000-tal, 2001, Man, Miljöpartiet, Politiska tal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/matz-hammarstrom-inledningstal-under-miljopartiets-kongress-2001>